

Zprávy, oznámení, výzvy, inzerce

Sociolingvistický klub při katedře lingvistiky a fonetiky FF UK v Praze

(jako sekce Jazykovědného sdružení při ČSAV)

Ustavující zasedání klubu se konalo 10.5.1988. V manifestu z pera jeho iniciátora a vedoucího doc. Zdeňka Starého, uveřejněném v informativním zpravodaji Jazykovědné aktuality 26, 1989, č.1 a 2 s.85 a 86, čteme:

"Žijeme v civilizačním okruhu, kde jazyku je z hlediska kulturního přičítána konstitutivní důležitost.

Zdrojem tohoto postavení je nejen důležitost komunikace, již je jazyk médiem, ale i to, že jsou na něj upínány a na něm se odrážejí další sociálně závazné hodnoty a difference (nacionální, estetické, politické, náboženské, sociálně strukturální různých druhů apod.).

Centrální postavení jazyka v této kultuře se neuplatňuje jen jaksi "samovolně" jazykovou a sociální činností nositelů této kultury (a), ale jen mluvčími i reflektováno (b) a mluvčí k němu zaujímají postoj, vyjadřují se k němu (c). Je-li tento postoj (a sociální postavení jeho nositele) určitého typu, je základem snahy do jazykové praxe zasahovat (d).

Při důležitosti jazyka v kulturním okruhu, jehož jsou Češi součástí, a při existenci a poslání instituce vědy v tomto kulturním okruhu by interakce jazyka a společnosti jeho uživatelů byla nejspíše předmětem soustavného vědeckého výzkumu, i kdyby tento vztah spočíval jen v nerefléktovaném jazykovém chování mluvčích, tj. platilo by o něm (a), ne již (b) - (d). Soustavný základní výzkum vztahu jazyka a společnosti je však životní nutností, jestliže se v tomto vztahu uplatňují i postoje uživatelů jazyka a přímé zásahy do něj.

Studium vzájemného působení jazyka a společnosti jeho nositelů, studium jazykového chování ve vztahu ke společenství, v němž se toto chování odehrává, se dnes obvykle nazývá studiem sociolingvistickým. Sociolingvistická zkoumání, stejně jako každá jiná vědecká zkoumání, předpokládají volnou výměnu názorů. V českých změnách chybí fórum, kde by taková výměna názorů se zaměřením na sociolingvistická témata probíhala. Sociolingvistický klub nechť je takovým fórem."

Z dalšího manifestu lze vyčíst, že klub byl původně zamýšlen jako reakce na autoritativní a tajnostkářskou politiku bývalého vedení Ústavu pro jazyk český ČSAV v teorii, doktríně a kodifikaci spisovné češtiny (včetně pravopisu). Není jisté překvapivé konstatování, že se tato politika řídila pokyny vyšších orgánů KSČ, sluší však poznamenat, že ačkoliv šlo o záležitosti češtiny, nebyly to orgány složené jen z Čechů, Moravanů a Slezanů.

K dobovým rysům patří i poněkud dlouhý název klubu. Ten byl totiž dříve ustaven při jmeno-

vané katedře, protože už sám výraz klub budil v části vedení Jazykovědného sdružení jisté rozpaky.

Od začátku se na určování, vyjednávání a organizování programu účastnili i J.Nekvapil (ÚJČ ČSAV), a P.Novák (FF UK).

Teorii češtiny jako národního jazyka a kodifikaci spisovného jazyka byla kromě ustavujícího a programového zasedání věnována i přednáška J.Kořenského, J.Hoffmannové a O.Mullerové "Současná komunikace a klasická teorie národního jazyka" (1988) a P.Sgalla "Poznámky k vývoji úvah o jazykové kultuře češtiny" (1989).

Program je však v zásadě tematicky širší: v r.1988 - S.Brauner a P.Zima "Norma, kodifikace a standardizace (se zvláštním zřetelem k africkým jazykům)", F.Daneš a O.Sgall "Pohledy na zahraniční sociolingvistiku", R.D.Allardice "Language equilibrium in the Soviet Union"; v r. 1989 - J.Hlavsová a I.Vasiljev "Jazyk a etnikum", M.Agar (t.č.Vídeň) "Ethnography and Language: Problematic Past and Possible Future". Po listopadu 1989 proběhla dvě debaťní zasedání s výhledovou tematikou uvedená J.Nekvapilem ("Jazyk a jazykověda po listopadu 1989") a Sl. Ondrejovičem z Bratislavy ("Předpoklady sociolingvistického výzkumu na Slovensku). Naposledy vystoupila s přednáškou Jiřina van Leeuwenová z Freie Universität Berlin "Národnostní postoje v zrcadle českého argotu a kriminálního slangu".

Pavel Novák

Přítší setkání sociolingvistického klubu se bude pravděpodobně konat 30.dubna t.r. v 16,00 hodin v hlavní budově FF UK (přízemí č.16) a bude věnováno jazyku z pohledu sociologů. Pokud máte o tuto tematiku zájem, můžete se zúčastnit.

Zahraněční informace o sociologii zemědělství a venkova:

Odbor "sociologie zemědělství a ekonomiky práce" Výzkumného ústavu ekonomiky zemědělství a výživy pořádá vždy v úterý od 7,30 do 8,30 hod. na svém pracovišti v Dlážďené ul. č.6, I.patro, Praha 1, v místnosti Dr. V.Trnkové, CSc informační besedy.

Každý pracovník odboru připravuje a předkládá ze zahraniční literatury nebo časopisu stať podle vlastního výběru a s obsahem seznamuje své spolupracovníky.

Doposud byla zpracována tato témata:

13.2. - Dr. Majerová, ing. Brabencová (ruština) "Co se můžeme naučit od A.V.Čajanova" (Theodor Shanin o díle sovětského agrárního ekonomy 20tých let)

27.2. - Ing. Němcová (němčina) "Co je středisko pro pracovní život?" (informace o problémech zaměstnanosti švédských žen)

6.3. - Dr. Marková (angličtina) "Evropská nadace pro zlepšování životních a pracovních podmínek" (informace o založení nadace v rámci EHS)

13.3. - MUDr. Blažek (němčina) "Zemědělství a ochrana životního prostředí" (informace o časopisu Schrifttum der Agrarwissenschaft č.6/1989, Vídeň)

20.3. - Ing. Stainerová (ruština) "Nájemné na sovětském venkově v souvislosti s odměňováním a stimulací výroby" (informace z časopisu Planovoje chozjajstvo)

27.3. - Dr. Bočková (francouzština) Informace z kolokvia věnovaného sociologii venkova (Albi - Francie 10.-11.3.1990)

Připravuje se:

3.4. - Ing. Lachoutová (angličtina) "Přeměna práce a sociologicko-ekonomické vztahy v západoevropských zemích" (Prof.Dr.Jules J.J.van Dijk - Tilburg University, Holandsko) Sborník mezinárodní konference Člověk a práce na prahu 3.tisíciletí

10.4. - Ing. Jelínková (němčina) Některé poznatky o alternativním zemědělství v NSR (Schrifttum der Agrarwissenschaft č.6/1989, Vídeň)

17.4. - Dr. Trnková (angličtina) "Výzkum pracovního života" (informace ze švédského střediska pro pracovní život)

24.4. - Dr. Kollár (angličtina) "Manažerské metody využití lidského činitele v USA" Economic Impact č.6/1989

3.5. - Ing. Brabencová (francouzština) "Odlišné přístupy k sociologii venkova po II.světové válce" (kapitola z knihy Michela Roberta "Rurální sociologie", Paris, 1986)

15.5. - Dr. Majerová (angličtina) "Evropská společnost pro rurální sociologii" příprava 14.Evropského kongresu rurální sociologie v Giessenu (Rurál Sociology News, č.4,únor 1990)

Zájemci z jiných pracovišť se buď mohou besedy zúčastnit, nebo se obrátit na jednotlivé překladatele s žádostí o informace k uvedeným tématům.

Garantem informačních úterků je Dr.Věra Majerová, CSc, tel.č.2361957. Změny programu z pracovních důvodů si vyhrazujeme.

Překládané články a stati se týkají převážně sociologie zemědělství a venkova. Chceme tímto způsobem postupně obnovovat jazykové znalosti pracovníků útvaru a odstraňovat informační mezeru, která vznikla v minulých letech. Uvítáme proto každé upozornění na zajímavý titul, případně laskavé zapůjčení stati nebo časopisu k překladu. Děkujeme.

Věra Majerová